

Problemele ridicate de cercetările efectuate de Muzeul judeţean Dimboviţa, în 1978 şi 1979, la ruinele aflate pe fosta stradă a Rapsodiei nr. 37, din centrul municipiului Tîrgovişte, cercetări care au scos la iveală urme de locuire din secolul al XIV-lea, cărora li se suprapun resturi ale unui edificiu de cult transformat în mai multe rînduri, au impus, prin interesul lor, continuarea lucrărilor în 1980. Săpăturile au fost concentrate îndeosebi în zona situată între ruinele cercetate în 1978—1979 şi ansamblul fostei mănăstiri Stelea. O secţiune lungă de 49 m (S.XIX) a fost trasată perpendicular pe latura de sud a ctitoriei lui Vasile Lupu, din dreptul contrafortului dinspre sud-est al acesteia, pînă în dreptul S.I/1978, din axul longitudinal al bisericii ruinate. Pentru urmărirea unor complexe de locuire descoperite în S.XIX, au fost deschise ulterior, la est de aceasta, S.V ($10 \times 2,5$ m), S.VI ($5 \times 1,5$ m) şi S.VII ($3,5 \times 3$ m). Pentru verificarea şi precizarea unor date privind cronologia vestigiilor cercetate în 1978—1979 a fost săpat S.IV ($10 \times 1,5$ m), perpendicular pe absida nordică. În sfîrşit, în partea de nord-est a incintei fostei mănăstiri Stelea, a fost prelungit S.XVII/1971 şi s-a săpat S.XX. Obiectivul principal al cercetărilor a fost cunoaşterea locuirii medievale din această parte a vechiului oraş de scaun, în atenţia imediată fiind, ca aspecte particulare, verificarea şi completarea datelor privind cronologia ruinelor cercetate în 1978 şi 1979, urmărirea raportului între aceste vestigii şi ansamblul fostei mănăstiri Stelea precum şi completarea unor informaţii privind acest din urmă ansamblu, cercetat în 1969—1972. Săpăturile s-au efectuat într-o zonă aflată în pline transformări edilitare, ceea ce a influenţat într-o anumită măsură desfăşurarea lor.

Terenul cercetat a fost mult răvăşit de diferite gropi moderne şi de numeroase morminte — date în intervalul ce începe cu secolul al XVI-lea şi se încheie cu secolul al XIX-lea — aflate în jurul celor două edificii de cult. Cu toate aceste dificultăţi de ordin obiectiv, se poate stabili, în linii mari, succesiunea cronologică a diferitelor complexe de locuire situate în spaţiul cercetat. Ele sînt ulterioare unor depuneri de pămînt cenuşiu sau cenuşiu-castaniu, pigmentat cu cărbune sau cu urme de pămînt ars, ce se suprapun humusului de peste pămîntul viu, roşcat. Aceste depuneri, în care materialele arheologice se gă-

sesc sporadic, corespund urmelor de viaţă din secolul al XIV-lea, descoperite prin săpăturile precedente. Două monede, una de la Mircea cel Bătrîn, emisă în 1400, alta din prima jumătate a secolului al XV-lea, probabil de la Sigismund de Luxemburg (1387—1437)¹, dovedesc existenţa unei locuiri, la începutul secolului al XV-lea, în zona în care avea să fie ridicată ctitoria lui Vasile Lupu.

Cercetarea — pe latura de nord, la exterior — a ruinelor bisericii din fosta stradă a Rapsodiei nu a putut duce, ea însăşi, la rezultate deosebit de concludente din punctul de vedere al unor date de cronologie absolută, datorită gropilor mai recente precum şi numeroaselor gropi de morminte, distruse sau lipsite de inventar, care au îngreunat observaţiile stratigrafice. Nivelul de construcţie al fundaţiei din piatră şi mortar a absidei nordice se află deasupra unor depuneri care pot fi puse în legătură cu urmele din secolul al XIV-lea şi de la începutul secolului al XV-lea, descoperite în 1978, şi succede unei gropi de mormînt (M.119), care poate fi încadrată în acelaşi orizont. Zidăria elevaţiei, din bolovani şi cărămidă, care se mai păstrează aici pînă la o înălţime de circa 0,60 m, corespunde, aşadar, după datele stratigrafice menţionate, unei perioade care ar cuprinde a doua jumătate a secolului al XV-lea precum şi secolul al XVI-lea. Deasupra — retrasă în această parte cu aproape 0,40 m — se înalţă zidăria din bolovani şi cărămidă, corespunzînd unei refaceri şi unei perioade de folosire a edificiului, în secolele XVII şi XVIII. Nivelul de călcare era marcat de o lespede mare de piatră — de $1,50 \times 0,75 \times 0,16$ m — lipsită de vreo inscripţie, probabil o lespede simplă de mormînt, refolosită ca pavaj la exteriorul bisericii. Datele obţinute în 1980 concordă cu rezultatele cercetărilor anterioare, care, prin elementele de datare conţinute de mai multe morminte, precum şi prin monedele descoperite, au adus o serie de repere de cronologie absolută. Mai rămîn de rezolvat unele probleme legate de diferitele etape de existenţă a edificiului de cult de care ne ocupăm. Nu se cunoaşte încă planul primului lăcaş, căruia îi corespund morminte de la sfîrşitul secolului al XIV-lea şi mai ales din primele decenii ale se-

¹ Pentru identificarea monedelor aducem mulţumiri cercetătorului Octavian Iliescu.

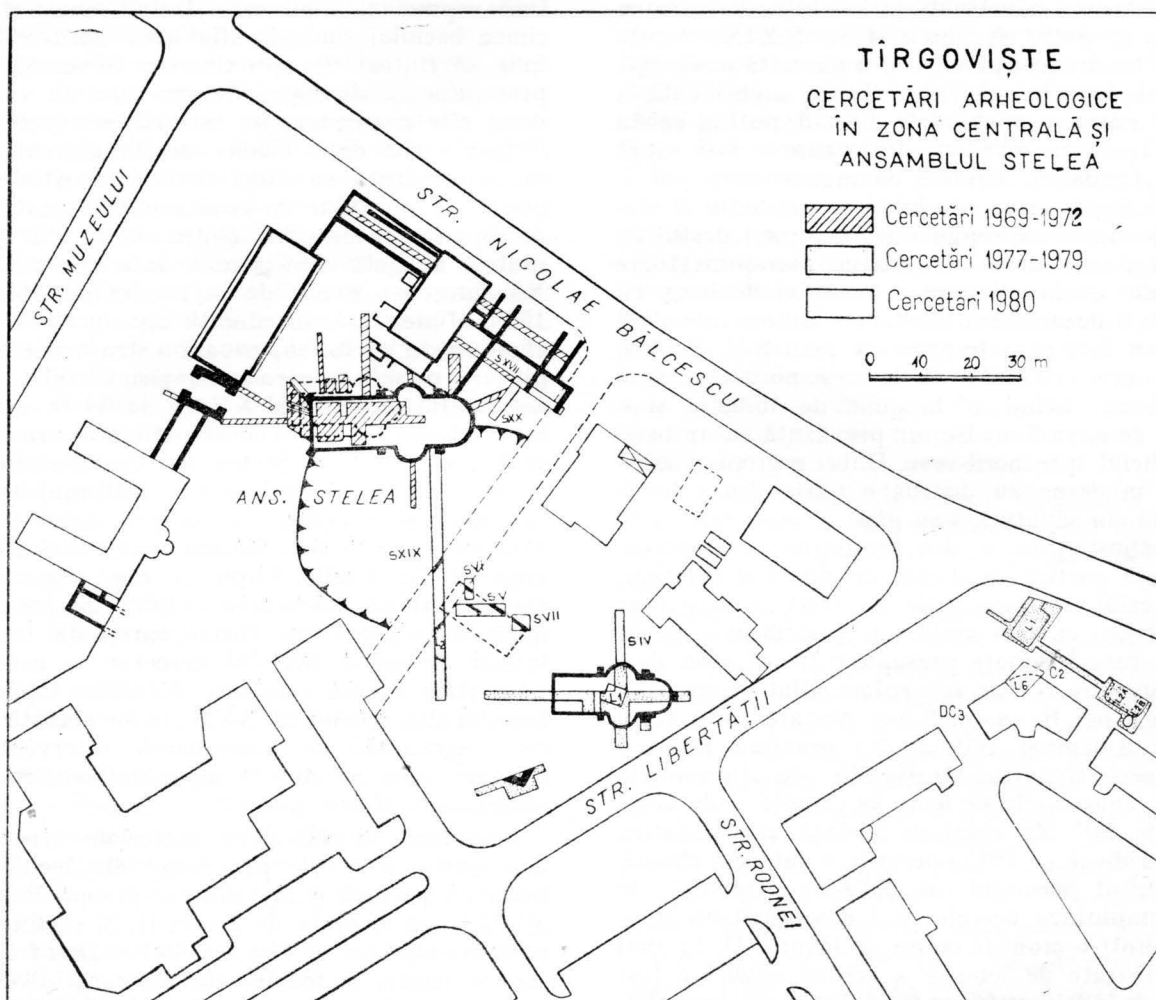

Fig. 1. Tîrgoviște. Planul cercetărilor arheologice efectuate în zona centrală a orașului și la ansamblul Stelea.

colului al XV-lea, lăcaș care se poate presupune a fi fost o construcție de zid. Mai rămîne de precizat măsura în care, în etapa a doua de construcție — căreia îi corespund și fundațiile cercetate în 1980 — planul bisericii va fi fost diferit de cel datorat ultimei refaceri, cînd, de altfel, au fost adăugate contraforturile de la est de absidele laterale.

La circa 20 m de vest-nord-vest de ruinele cercetate au fost descoperite (S.XIX) resturile pivniței unei locuințe de lemn, de dimensiuni destul de mari. Din păcate, motive obiective (surparea succesivă a pereților secțiunii și pericolul pe care îl prezenta continuarea săpăturilor, precum și necesitatea urgentării acestora datorită lucrărilor edilitare din vecinătate) au împiedicat cercetarea integrală a pivniței. Adîncimea acesteia față de nivelul de la care a fost amenajată este de peste 2 m, iar dimensiunile sale — destul de mari, depășind 5 m și respectiv 5,50 m, după cum se poate estima după porțiunea descoperită în săpătură. S-au putut distinge urmele a doi stâlpi de lemn, cu grosimea de circa 0,18 m, pe laturile dinspre nord-vest și sud-vest. La circa 0,40—0,50 m deasupra nivelului la care s-a oprit săpătura a fost descoperit un strat gros de 0,50—

0,60 m cu chirpici ars și fragmente de cahle, reprezentînd resturile unei sobe prăbușite. În săpătură a apărut numai o mică parte a acestor dărîmături, răspîndite pe o lungime de peste 4 m, iar în lățime ajungînd la cel mult 1 m de marginea estică a secțiunii, ceea ce împiedică o reconstituire a sobei și precizarea amplasării ei în încăpere. Locuința poate fi datată în prima jumătate a secolului al XV-lea, ținînd seama de poziția stratigrafică a nivelului de la care a fost amenajată pivnița (partea superioară a unor depuneri nu prea groase suprapuse humusului de peste pămîntul viu), precum și de o monedă emisă de sultanul Murad II (1421—1451), descoperită în apropierea marginii de sud-est a pivniței, în partea inferioară a umpluturii. Nu au fost descoperite urme ale unei distrugerii prin incendiu. Locuința a fost dezafectată în prima jumătate a secolului al XVI-lea, în umplutura pivniței fiind săpată groapa unui mormînt datat cu monedă din timpul lui Rudolf II (1572—1608), momentul umplerii fiind anterior unor morminte cu monede din 1546 (M.116) și din 1547 (M.115).

Într-o perioadă ulterioară a fost ridicată, puțin mai spre nord, o clădire mare din piatră și cărămidă. Raportul stratigrafic între colțul dinspre

vest al acestei construcții și locuința de lemn cu pivniță a putut fi observat în S.XIX. Aceste constatări trebuie privite cu o anumită prudență, datorită faptului că în secțiunea menționată a apărut numai o mică parte din zid, putînd exista îndoieli asupra nivelului de la care a fost săpat șanțul fundației. Urmele de mortar care pot fi puse în legătură cu nivelul de construcție al clădirii de zid se suprapun unor depuneri destul de subțiri și unor urme de cărbune, corespunzătoare perioadei de funcționare a locuinței de lemn cu pivniță și dezafectării acesteia. Clădirea (ale cărei urme au fost căutate spre est prin S.V, S.VI și S.VII) era orientată de la vest-nord-vest spre est-sud-est, avînd o lungime de 15,60 m și o lățime de circa 6 m. Ea era prevăzută cu un beci, cu girliciul spre nord-vest. Diferite gropi și amenajări moderne au distrus o parte din zidurile beciului (în săpătură s-au găsit și mari bucăți de zid prăbușite) ca și din fundațiile construcției, cercetată parțial. Resturile de ziduri și fundații, descoperite prin săpăturile din 1980, au aparținut unei clădiri cu mai multe încăperi dispuse în șir despre care se poate presupune fie că erau deschise spre un cerdac sau culoar aflat pe una din laturile lungi, fie că vor fi fost grupate, ca în cazul caselor Doamnei Bălașa din preajma bisericii Sf. Vineri. Raportul stratigrafic, de ultimoritate față de construcția de lemn cu pivniță și de anterioritate față de zidul de incintă al mănăstirii Stelea ridicat la 1645,¹ permite o datare a clădirii la sfîrșitul secolului al XVI-lea. Dealtfel, la baza umpluturii beciului, s-a descoperit un fragment dintr-o monedă emisă de Rudolf II, în anul 1580. Durata de folosire a acestei clădiri a fost destul de îndelungată, ea fiind demolată, probabil, în secolul al XIX-lea, după cum o arată materialele găsite în umplutura beciului. Deasupra au fost ridicate construcții moderne, în prezent și ele demolate.

După cum am mai menționat, săpăturile au permis delimitarea spre sud-est a incintei mănăstirii Stelea, ctitorite de Vasile Lupu, pe locul bisericii în care fusese înmormîntat tatăl său. Zidul de incintă, lat de aproape 1 m, construit din piatră și cărămidă, a fost descoperit în imediata apropiere a actualei limite a ansamblului. Poziția stratigrafică a nivelului de construcție corespunde datării sale la mijlocul secolului al XVII-lea. Zidul este paralel cu latura de nord-vest a clădirii de zid de care ne-am ocupat; în spațiul dintre ele a putut fi distins un strat de pietriș, corespunzător nivelului de construcție a zidului de incintă, care ar putea să reprezinte nivelul de călcare pe ulița ce despărțea cele două ansambluri.

La est-nord-est de biserica Stelea au fost delimitate laturile lungi ale unui beci, care fusese descoperit parțial în cursul săpăturilor din 1971, beci simetric cu un altul, aflat cu circa 10 m mai spre nord-vest, lângă care au fost ridicate casele egumenești ale căror ruine se mai păstrează. Beciul, cu ziduri groase de 0,60—0,70 m, orientat aproximativ nord-est—sud-vest, cu un girlici spre nord-est, avea lățimea de 6,20 m și o lungime

încă neprecizată, dar care, ținînd seama de mărimea beciului simetric aflat spre nord-vest, trebuie să fi fost de aproximativ 10 m. Se poate presupune că deasupra fiecărui beci se va fi ridicat cite o construcție, mai curînd decît că ar fi fost vorba de o clădire de dimensiuni foarte mari prevăzută cu două beciuri. Poziția stratigrafică a nivelului de construcție și materialele descoperite în interior (între ele, un fragment dintr-o monedă care pare a data din secolul al XV-lea și un denar de la Ferdinand, din anul 1533, aflate, însă, în condiții stratigrafice neconcludente, în partea superioară a straturilor de umplură) permit datarea amenajării beciului înainte de sfîrșitul secolului al XV-lea, la fel cu cel aflat la nord-vest. Aceste construcții sînt anterioare vechii biserici a lui Stelea, care avea să fie ridicată în imediată apropiere, în ultimul sfert al secolului al XVI-lea. Cît despre data dezafectării lor, ea este, în orice caz, anterioară ridicării ctitoriei lui Vasile Lupu și casei egumenești. De reținut că orientarea zidului de incintă al mănăstirii Stelea este foarte apropiată de cea a laturii de est a beciului cercetat în acest an. Lămurirea exactă a tuturor detaliilor topografiei incintei din secolul al XVII-lea în această parte este îngreunată de numeroasele intervenții ulterioare, care au dus la demantelarea, în unele locuri, a vechilor ziduri.

Cele mai semnificative materiale arheologice descoperite sînt cele provenind din locuința de lemn cu pivniță (L.2), dintr-o groapă menajeră aflată lângă locuința de piatră (L.3) și din beciul situat la nord-est de biserica Stelea. Deși fragmentare și numai în foarte mică măsură întregibile, aceste materiale atrag atenția prin varietatea lor.

Pentru o mai bună cunoaștere a locuințelor din secolul al XV-lea prezintă interes fragmentele de cahle, de variate forme, descoperite în pivnița locuinței de lemn, împreună cu bucăți de chirpici, purtînd amprente ale cahlelor. Ele reprezintă numai o mică parte din resturile sobei. Fragmentele descoperite aparțin mai multor tipuri, unele cu diferite variante. Menționăm, astfel: fragmente de cahle-borcan cu gura rotundă, buza dreaptă cu marginea ușor îngroșată, nesmălțuite și fără decor; fragmente de cahle nesmălțuite, adînci, cu fundul rotund și gura pătrată, avînd în interior un prag decorat cu creștături, uneori cu o rozetă incizată pe fund; fragmente de cahle adînci cu gura pătrată, cu prag, smălțuite cu verde; un fragment de disc traforat, smălțuit cu smălț verde-măsliniu, care acoperea o cahlă rotundă, adîncă; fragmente de cahle discoidale nesmălțuite, cu decor în relief dispus concentric, avînd marginea mai înaltă, crestată, sau mai scundă; un fragment de cahlă-placă, pătrată, decorată cu un motiv vegetal dispus simetric în patru cartiere, acoperită cu smălț verde. Cîtorva din aceste tipuri le aparțin unele fragmente descoperite în beciul de la nord-est de biserica Stelea: fragmente de cahle adînci cu gura pătrată, cu prag, nesmălțuite sau smălțuite, de cahle-placă nesmălțuită,

cu decor vegetal, ca și un mic fragment de cahlă cu smalt măsliniu.

Fragmentele ceramice descoperite permit constatarea folosirii unor tipuri variate de vase. Ceramica nesmălțuită este reprezentată prin: fragmente de oale cu toartă, cu buza dreaptă, decorate uneori cu dungi orizontale de angobă pe umăr; fragmente de căni și ulcioare cu fundul îngust sau cu picior înalt, decorate fie cu dungi lustruite, alternând câteodată cu dungi de angobă, fie cu incizii fine, cu incizii în benzi orizontale sau în val sau cu creștături în zona gîtului; mai rar, fragmente de borcan cu buza îngroșată („cu streășină”). De menționat un exemplar de cană cu o toartă, picior înalt și gura trilobată, precum și fragmente de capac cu marginea crestată sau decorate cu dungi de angobă. Ceramica smălțuită este prezentă prin fragmente provenind de la vase de forme și cu decoruri diferite: străchini cu picior inelar sau farfurii smălțuite cu verde, verde-gălbui, galben, rar castaniu, cu decor sgratit (un fragment cu „entrelacs”); fragmente mici de boluri acoperite cu smalt galben; fragmente de oale cu buza scurtă și de căni, cu smalt măsliniu, verde sau castaniu-roșcat în interior sau în partea superioară, sau de ulcioare smălțuite.

În săpăturile din apropierea bisericii Stelea s-au mai găsit fragmente de olane — în umplutura tirzie — precum și elemente de ceramică decorativă, acoperite cu smalt galben, provenind, probabil de la vechea biserică a Stelei, din secolul al XVI-lea.

Alte materiale au fost găsite în proporție mult mai mică: bucăți de zgură de fier sau unele resturi de obiecte din metal.

Cercetările din 1980 au dus la descoperirea unui destul de mare număr de morminte. Lăsînd la o parte cele aflate lîngă ctitoria lui Vasile Lupu (între care două monede din a doua jumătate a secolului al XIX-lea), 33 morminte aparțin cimitirului din jurul bisericii de pe fosta stradă a Rapsodiei: 15 dintre acestea, în cea mai mare parte deranjate, au fost descoperite la nord de biserică, iar alte 18 la vest, pînă la o distanță de 20—25 m, două avînd gropile săpate în umplutura pivniței locuinței de lemn. Numai în 5 dintre morminte au fost găsite monede întregi sau fragmentare, datînd din secolul al XVI-lea, precum și un inel fragmentar de bronz. În mormintările atestă o îndelungată perioadă de folosire a acestui edificiu de cult.

În zona centrală a municipiului Tîrgoviște, la est și sud-est de locul în care s-au efectuat cercetările mai sus menționate, au fost urmărite, în anul 1980, lucrările de excavație făcute de constructori, în vederea ridicării unor blocuri de locuințe, fiind cercetate și cartate² vestigiile medievale scoase la iveală cu acest prilej.

Pe strada N. Bălcescu nr. 252, la excavațiile făcute pentru fundațiile unui bloc, au apărut

urmele pivniței unei locuințe de lemn, adîncită cu peste 2 m în solul viu. S-au dezvelit partial laturile de nord-vest și sud-est și total latura de sud-vest a beciului, de formă rectangulară, al cărei gîrlici se afla dedesubtul actualei străzi. S-au găsit urmele unor pari și ale unor loazbe care căpășeau pereții pivniței, precum și — în colțul de nord — o parte din postamentul sobei prăbușite, împreună cu fragmente de cahle-borcan cu gura rotundă și cahle-discuri nesmălțuite. Fragmentele ceramice apărute — ceramică nesmălțuită, între care fragmente de borcane avînd buza „cu streășină”, și smălțuită — permit o datare a locuinței în secolul al XV-lea. În apropiere, spre exterior, la est, s-au descoperit urmele unui cuptor menajer, de formă ovală (1,50 × 1,20 m în interior), cu calota semisferică.

Pe strada Rodnei, în taluzul săpăturilor pentru fundația blocului A3, tronsonul C-D, în spatele Palatului Administrativ, s-au putut observa urmele a trei locuințe de lemn cu pivniță, distruse aproape complet. Din umplutura a două gropi smenajere aflate în apropiere s-au putut recolta fragmente de cahle adînci cu gura pătrată, nesmălțuite, precum și fragmente ceramice, de oale mari cu toartă, cu buza dreaptă, înaltă sau ușor evazată, sau de ulcioare decorate cu dungi lustruite, databile în prima jumătate a secolului al XV-lea. Existența și a altor locuințe de lemn cu pivnițe a putut fi constatată și în săpăturile pentru fundațiile locului A3—tronson C, pe latura dinspre strada Rapsodiei, la circa 40—50 m sud-est de ruinele bisericii cercetate.

O secțiune de control (15 × 1,50 m), efectuată în august 1980 pe terenul pregătit pentru lucrările șantierului de construcție în același cvartal, pe strada Avram Iancu, colț cu strada Rodnei, a dus la surprinderea — în afara unor urme corespunzînd locuirii din secolele XVIII și XIX — urmelor a două gropi menajere cuprinzînd și fragmente ceramice din secolul al XVI-lea, în legătură cu o locuință aflată în apropiere. Sondajul permite presupunerea că în secolul al XV-lea locuințele nu se întindeau pînă în această zonă a orașului.

Săpăturile efectuate în centrul Tîrgoviștei, în 1980, au dus la o mai bună cunoaștere a două însemnate ansambluri arhitecturale medievale și au îmbogățit informațiile privind locuirea acestei părți a orașului. S-au completat datele privind locuirea și construcțiile existente în secolul al XV-lea și la începutul secolului al XVI-lea pe locul pe care avea să fie ridicată mănăstirea Stelea, după cum s-a conturat mai bine ansamblul arhitectonic situat la sud-est, limitat probabil de o împrejmuire simplă, dar clar deosebit de incinta înconjurată de zid a mănăstirii alăturate. Ansamblul, cunoscut datorită cercetărilor arheologice, mai cuprindea, în afara bisericii, o construcție, probabil clopotniță, cercetată în anii precedenți, precum și — în două etape distincte — clădirile ridicate succesiv în apropierea bisericii, spre nord-vest, a căror datare poate găsi corespundențe în cele două principale etape de refacere

² Observații efectuate de G. Mihăiescu și P. Diaconescu.

a edificiului de cult. Acesta a suscitat un interes aparte datorită caracteristicilor planimetrice din ultima sa perioadă de existență, care au format obiectul unei analize speciale³. Cercetările nu au elucidat încă unele probleme legate de începuturile acestei clitorii, în special privind planul edificiului căruia îi corespund morminte de la sfârșitul secolului al XIV-lea și din prima jumătate a celui următor. Lăcașul își încetase existența înainte de începutul secolului al XIX-lea, nefiind menționat de catagrafia din 1810 între cele 20 biserici în funcție la Tîrgoviște⁴. Indiferent de identificarea sa, este însă evidentă însemnătatea acestui edificiu de cult în Tîrgoviștea secolelor XV–XVII.

Cercetările din 1980 au dovedit intensitatea pe care a avut-o — încă din prima jumătate a secolului al XV-lea — locuirea urbană în această zonă a Tîrgoviștei, relativ îndepărtată de nucleul inițial al orașului. Această locuire urbană este atestată prin numeroase locuințe de lemn — material de construcție frecvent utilizat în orașele medievale — avînd dimensiuni mari, dotate cu pivnițe și cu anumite elemente de confort, o dovadă în acest sens fiind urmele de sobe cu cahlă descoperite. De remarcat că încă de la sfârșitul secolului al XV-lea în această zonă încep să fie ridicate clădiri de zid, care cu un veac mai târziu nu mai constituiau o excepție.

Un aspect care trebuie scos în evidență în mod deosebit este acela că cercetările din 1980 confirmă faptul — dovedit și de săpături și observații mai vechi, în alte zone ale orașului — că actuala tramă stradală a centrului istoric al Tîrgoviștei corespunde cu cea conturată încă din perioada de început a dezvoltării urbane, fapt scos în evidență de amplasarea și orientarea clădirilor cercetate sau ale căror urme au făcut obiectul diferitelor observații. Cercetările efectuate în centrul istoric al Tîrgoviștei vor trebui continuate, urmărind variatele probleme ale cunoașterii apariției și dezvoltării vechiului oraș.

RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES A TÎRGOVIȘTE, DANS LA ZONE CENTRALE

RÉSUMÉ

Des fouilles archéologiques ont été effectuées en 1980 à Tîrgoviște, dans le centre de la ville, particulièrement dans la zone située à l'est et sud-est de l'église Stelea, jusqu'à l'endroit où les ruines d'une autre église ont été l'objet des fouilles en 1978 et 1979. Les sondages du côté nord de ces ruines ont confirmé la succession des étapes de construction établies pendant les recherches antérieures. Il reste à définir le plan exact de cet édifice au cours de ses premières phases.

Au nord-ouest de ces ruines ont été découverts les restes d'une grande maison en bois pourvue d'une cave, avec les débris d'une poêle aux carreaux en terre cuite. Une monnaie de Murad II (1421–1451) permet l'encadrement chronologique de la maison, qui a été désaffectée dans la première moitié du XVIe siècle, antérieurement à deux tombes aux monnaies de 1546 et 1547.

Ultérieurement, vers nord-est a été érigée une maison aux murs en brique et pierre, d'assez grandes dimensions (près de 15 x 6 m), avec une cave, datée vers la fin du XVIe siècle. Les deux maisons faisaient partie, successivement, de l'ensemble qui comprenait aussi l'église située quelques mètres vers le sud-est. Cet ensemble était séparé de l'enceinte du monastère Stelea qui était entouré d'un mur dont les traces ont été aussi découvertes en 1980. Au nord-est de l'église Stelea a été fouillée une cave au murs en pierre, datant de la fin du XVe siècle.

Les fouilles de 1980 aussi que les observations effectuées au cours des travaux éditaires aux alentours, ont prouvé l'intensité de l'habitat dans cette zone de la ville Tîrgoviște aux débuts du XVe siècle, l'existence des maisons d'un certain degré de confort et aussi l'existence des maisons en pierre et brique à la fin du XVe et au XVIe siècle. Le réseau stradal est celui conturé aux débuts de la ville.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Tîrgoviște. Plan des fouilles archéologiques effectuées dans la zone centrale de la ville et à l'ensemble architectural Stelea.

Fig. 2. Tîrgoviște — zone centrale (ens. Stelea). Profil de la paroi est et plan du sondage XIX/1980. Légende: 1 — terre vierge; 2 — humus; 3 — sol rougeâtre au gravier; 4 — sol marron avec des traces de charbon; 5 — sol gris avec des traces de gravier, charbon, torchis; 6 — remplissage de l'habitation nr. 2; 7 — dépôts du XVIe siècle; 8 — dépôts de la première moitié du XVIIe siècle; 9 — niveau de construction de l'enceinte du monastère Stelea (1645); 10 — dépôts de la seconde moitié du XVIIe et du XVIIIe siècle; 11 — nivellements des XIXe et XXe siècles; 12 — charbon; 13 — torchis; 14 — mortier; 15 — plâtras; 16 — chaux; 17 — brique; 18 — gravier, cailloux; 19 — sable; 20 — pavage de la rue moderne.

³ Cornel Ionescu, Valachica, 9, 1977, p. 345–351.

⁴ N. M. Popescu, Amvonul, 18, 1915, 4–5, p. 149–156.